

An donatio facta in panam mutationis
testamenti valeat.

Exemplum esse potest: conficit quis testamentum, promittens se non reuocaturum, & adit hæc, si contigerit me reuocare, ex nunc dono hæc bona donatione inter vius.

Si prima conclusio: Talis donatio non valeat. Probarat, quia *l. stipulatio, ff. de verb. oblig.* tale pæcum reprobatur; & contra bonos mores reputatur penalis stipulatio contra libertatem reuocandi testamentum adiecta. Sic tenet Bart. *l. si quis in principio, ff. de legat. 3.* Iulius Clarus *lib. 3. recept. sentent. 5. t. testamentum, q. 95.* Sylueft *testamentum 1. q. 12. d. 4.* Taberna *verb. testamentum, num. 12.* Alexander & plures alij, quos refert, & sequitur Couar. rubr. de *t. testamentum, 2. p. num. 6. ff. 17.* Gutier. de *sur. confirm. 2. p. cap. 1. num. 3.*

Nota aliquos Doctores limitare prædictam conclusionem, vt teneat verum, quando adiicitur pena reuocationis totius testamenti, ut posse adiici reuocationi certi legati. Sie Bald. Gutier. Paulus. Alexander. Francus: alios item limitare, nisi fauor pia causa fiat, quasi apponi posset ea pena fatorum causa pia. Sic Isidorus *dicta stipulatio;* quos omnes refert Couar. *ibid. supra.* At verius est non valere tam pœna appositionem, etiam fauore causa pia, vel reuocationis certi legati, quia ratio *l. stipulatio,* & lex illa etiam in his duobus casibus vim habet. Sic Carolus Molineus, quem refert, & sequitur Couar. *ibid.*

Sed quid si testator talis, qui de non reuocando testamentum fidem dedit, & appofuit sibi dictam pœnam, si reuocaret, faciat, vt hæres promittat legataris, vel fideicommissariis prefentibus, vel si sint absentes, notario coram nomine stipulanti, præstare eis legata, vel fideicommissaria in testamento relata: an si testator reuocet testamentum, teneatur hæres ea legata in eo reliqua soluere. Quod enim teneatur, videut, quia abfulto se ex solutum promisit, & tranvierunt ea legata in vim contractus; & ita colligitor ex dictis Bartoli *l. nemo potest, circa princip. verb. contra hoc ff. de legat. 1.* quem Doctores communiter sequuntur.

Secunda conclusio: Probabilius est cum hæredem non teneri ea legata, vel fideicommissaria in testamento reliqua soluere, licet solutum se promiserit, si testator postea reuocet id testamentum. Ratio, quia hæres videut promissum tanquam hæres, & non de suo patrimonio; ergo si deierit esse hæres, non tenebitur ad legata. Item, quia promissio omnis intelligitur rebus in codem statu permanentibus, at hic est notabilis mutatio. Item quia intelligitur, perferantibus legatis, at reuocato testamento legata reuocata sunt. Ita dicit Iulius Clarus *lib. 3. recept. sentent. verb. testamentum, q. 95.* sibi placere, licet potesta cogitandum relinquat: & sic dicit colligi ex Bart. doctrina *l. cism quis decedens, ff. de legat. 3.*

An ex Principis facultate testantis consensu interueniente concessa ad hoc, vt testamentum reuocari non valeat, possit testamentum irreuocabile effici.

Duxplex est sententia. Prima affirmat posse, quia quid ex pacto, & consensu testantis non possit fieri irreuocabile, est ius humanum, in quo Princeps potest dispensare. Si tenet Archid. *c. ultima voluntas, 13. q. 2.* Bartholæ Belenzius *addit. ad Panor. cap. cim. Martha, de celebrat. miss. nota. 6.* Decius *cap. cim. accessus sentent. de constitut. Couar. rubr. de sur. 2. p. n. 6. fine.*

Secunda sententia probabilior negat id posse effici. Probarat tum ex dictis supra dub. 6. vbi ex multis diximus non patere viam, qua testamentum possit irreuocabile: tum etiam, quia quid testamentum irreuocabile sit, & confirmetur, nisi testantis morte, non est ius aliquod ciuile, in quo possit Princeps dispensare, sed est ius gentium, quod a Princeps nequit auferri. Et quid non sit ius aliquod particulae ciuile, probatur ex D. Paulo *ad Heb. 9.* vbi probans testamentum vetus reuocabile suisse, quia non intercessit mors testatoris, hæc aut, vbi testamentum est, mors necesse est, intercedat testatoris, testamentum enim in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valeret, dum vivit, qui testatus est. Sic tenet late probans Padilla *l. clari. C. de fideicommissum, num. 18.* Molina *lib. 4. de primog. cap. 2. num. 2.* Baldus *cap. 1. num. 1. 3. de confirm. utili, vel iniusti.* Vide merito Guillermo Benedictus *cap. Raininus, de testam. verbo testamentum. 2. n. 2. 5. dubitat de priori sententia.*

An si quis voleat Deo relinquere in testamento mille aureos pauperibus, & testamentum condat, in quo eos relinquat predictis pauperibus, possit penertere, & testamentum reuocare.

Videretur non posse reuocare, quia obstat votum, quod cum sit de re licita obligatio: sed votum fuit de legando in testamento, ita ut fortiter effectum ergo.

Sed mihi probabilissimum est posse reuocare. Ratio, quia sicut iuramentum contractui simpli- citer appositum non murat, nec alterat eius naturam, sed illam in omnibus sequitur, & sic recipit eius conditiones, subauditiones, & limitationes, quae veniunt ex natura contractus illius, vt patet ex *l. finali. C. de non moner. pecun. cap. quæcum. modum, de ureur. & ex modernis tenuit multos antiquos referentes.* Molina *lib. 4. de primog. cap. 2. num. 6.* Gratian, regula 275. Gutier. *ant. Sacramenta pubrum. C. si adversus venditorem, n. 26.* Angel. *invenit. 4. q. 1.* Matienzo *dialogo. 3. p. cap. 2. num. 5.* Couar. *rubr. de sur. 2. p. num. 10. 11. 12. & cap. quamvis patrum, 1. p. 5. 4. num. 1. & sequentibus.* Mieres de maioratu *l. p. 9. 21. num. 9.* Ita idem de voto dicendum est, quia eadem est utriusque ratio, quando fit Deus: ergo votum hoc legandi in testamento intelligi debet iuxta naturam testamenti, scilicet, reuocabiliter, & debet pati conditionem testamenti, scilicet quid valeat, sit tamen

vñque

vñque ad mortem reuocabile. Item quia votum ingrediendi religionem intelligi juxta naturam, & conditionem actus, & quia ingresso datur iure canonico annis ad expeririendum, tale votum intelligi, modo in illo anno sibi grata sit religio, & si inuenit illo anno minus gratam, potest retrocedere, & censetur impieste votum: ergo similiter in nostro casu debet votum intelligi iuxta naturam testamenti, cui adiicitur. Item quia alia est via, vt reddeatur testamentum irreuocabile, quod negauimus supra dub. 6. vñq. si quis vñsset instituire xenodochium in hereditate suum, & tale, & vel tale legatum pauperibus relinqueret, & testamentum mil amplius continceret: ecce emittebat votum eius via, quia fieret irreuocabile testamentum. Item quia adeo votum est iuramentum simpliciter adiectum contractus sequi eius naturam, vt dicat Molina altius referens, dicto num. 56. quod cum maioratus sit reuocabilis, si apponatur iuramentum simpliciter, est etiam reuocabile. Tandem, quia si apponatur iuramentum simpliciter in testamento, est reuocabile secundum omnes; si vero apponatur iuramentum non reuocandi, est reuocabile secundum vetorrem sententiam, vt dicta supra dub. 17. ergo a fortiori in nostro casu vbi votum apponitur simpliciter, & non apponitur votum non reuocandi. Et sic Doctores ibi pro hoc citati facient hanc sententiam: & eam tenuit à me confutus quidam doctus Iurisperitus.

An confessio à duobus testamento ex communi consensu, confirmetur illud testamentum morte alterius.

Secunda conclusio: constituto à duobus testamento, potest alterum ponere, nec confirmatur morte alterius, quoad bona superstitis, sed potest superstes quoad sua bona altero morbo reuocare. Ratio, quia sub una scriptura hic duo testamenta continentur. Sic tenet Oldradus. *C. Corneus, Pechius, quos refert, & sequitur Couar. rubr. de testam. 2. p. num. 8.* Tello *l. 7. Taur. num. 1. 3.* Xuarcez *Liquoriam in prioribus. C. de inofficio. testam. declaras ad legem Regni limitat. 5. num. 12.* Burgos de Paz *l. 3. Tauri 2. p. num. 2. 14. 1. 2. 1. 17.* Molina *lib. 4. de primog. cap. 2. num. 8. Padilla. l. clari. C. de fideicommissum, num. 19.* Molina *tomo 1. de iust. testam. 2. diff. 1. 5. 2.*

Immo constituto à duobus primogenio, vt à viro, & vxore, vel ab aliis ex utriusque patrimonio, factâve melioratione, quando non fit cum conditionibus requiritis per leges Tauri, vt sit irreuocabilis facta inter viuos, potest alter quod propria bona alio inuito, vel etiam mortuo reuocare. Hoc est contra Bolognium *conf. 6. 2.* & Tiraquellum *q. 8. de primog.* dicentes non posse altero mortuo reuocare, qui fieret illius illi mortuo, qui ratione illius communis confessus illuna actum egit, alioquin minimè acturus. Sed tenendum est posse, nec fit cuiquam iniuria, cum notum sit omnibus eam conditionem illum actum gerere. Sic Oldradus, Corneus, Pechius, Couar. Molina *ibidem. Tiraquel. sibi contrarium q. 6. 8. de primog.* Xuarcez *ibidem. num. 1. 4. Burgos de Paz ibidem num. 1. 2. 1. 6. Pater Molina ibidem.*

Th. Sanchez Consil. moral. Tom. II.

Secunda conclusio. Testamentum, quo quis de re aliena ex licentia domini disponit, morte testantis confirmatur, etiam inuito ipsius rei domino: unde si vir ex legitimo consensu uxoris maiorum institutu bonis utriusque in illud vinculum deductis, confirmatur morte viri, nec potest vxor penitire; quia tunc est vincum testamentum, & ex morte testatoris confirmatur. Sic Tello *supra num. 14. Auendatio 1. 7. Taur. glossa 4. num. 1.* Xuarcez *supra num. 2. 3.* Couar. *codem num. 8. Matienzo lib. 5. recipil. tit. 6. l. 1. glossa 1. num. 3.* Benedictus *cap. Raininus, de testam. verbo condidit el 1. num. 2.* Iafon. *lesion rem alienam, num. 5. C. de legatis, Menchaca de success. refol. 5. 1. num. 11. Peralta l. 3. q. 5. de decommis. ss. de heret. infist. num. 5. Pechius, Rolandus, Marzarius, quos refert, & sequitur Molina ibidem. Immo nec viuente testatore potest, qui consensum preficit, reuocare, sed solus testator potest reuocare. Ratio, quia hoc non est testamentum præstantis consensum, sed illius qui dispossit. Sie videtur expresse sentire Tello *eo num. 1. 4.* Hæc enim dicit, *solis consensu disponentis sufficit, alterius nihil operativum;* & expresse etiam videtur sentire Couar. *concl. 8.* hæc enim dicit, *sols vir potuisse præstare, si vivere.* Idem nonnulli docti Iurisperiti.*

Sed nota primò, quod dicta in hac secunda con-

elusione intelliguntur, quando quis proprio nomine testatur etiam de bonis alterius cum illius licentia; quia tunc illud testamentum est proprium ipsius testatoris, secus quando testatur ut committariis alterius, quia scilicet aliquis committit alteri, ut suo nomine testetur; tunc enim committariis alieno nomine testatur; & que testamentum illud committentis, eiūisque morte confirmatur, ut bene Matienzo *lib. 9. recipil. tit. 4. 9. glossa 1. n. 2.* Vnde illi committentes potest reuocare illud testamentum: immo co ipso quod facit alius testamentum pro datam committitionem, censetur testamentum illud factum à committitore, reuocatum, *l. finalis, C. de testam. & ibi communis, ut refert, & sequitur Anton. Gomez l. 12.* Taur. *fine. 1. 2.* At ipse committarius testamentum illud à se factum non potest reuocare, vt expresse habetur l. 3. Taur. *qua est l. 9. tit. 4. lib. 5. noua recor.* & sic mihi dixerunt nonnulli Iurisperiti valde docti.

Secundò nota quod Xuarcez *supra num. 1. 3. dict. 5.* hæc, videtur, quod quando licentia data fuit ei, qui proprio nomine testatur, ad testandum de omnibus bonis, & successione alterius, nil valeret: sic huius videtur non potest reuocare, ut hanc licentiam: & tandem relinquere hoc aliis cogitandum. Hæc Xuarcez *supra num. 1. 3. dict. 5.* hæc, videtur, quod quando licentia data fuit ei, qui proprio nomine testatur, ad testandum de omnibus bonis, & successione alterius, nil valeret: sic huius videtur non potest reuocare, ut hanc licentiam: & tandem relinquere hoc aliis cogitandum. Hæc Xuarcez *supra num. 1. 3. dict. 5.*

Tertiò nota, quod si vir, & vxor simul testentur, & de suis bonis maioratum instituant, vel in alia pia opera iubent ea expendi, & utriusque bonorum viufructu supereruent potiri iubent est contra Bolognium *conf. 6. 2.* & Tiraquellum *q. 8. de primog.* dicentes non posse altero mortuo reuocare, qui fieret illius illi mortuo, qui ratione illius communis confessus illuna actum egit, alioquin minimè acturus. Sed tenendum est posse, nec fit cuiquam iniuria, cum notum sit omnibus eam conditionem illum actum gerere. Sic Oldradus, Corneus, Pechius, Couar. Molina *ibidem. Tiraquel. sibi contrarium q. 6. 8. de primog.* Xuarcez *ibidem. num. 1. 4. Burgos de Paz ibidem num. 1. 2. 1. 6. Pater Molina ibidem.* *l. 3. q. 5. quia honoranda ff. ejusdem viri, ac. non detin. & l.*

B 2

Si veni, & finali, & illie glossa sfi de priuilegiis creditur.
cum aliis, quae Tiraquel. congerit. *si unquam, verbo donatione largius, num. 101. 102. 103. & sequentibus. C. de reuoc. donat.* Nec in hoc sit prae-mortuo iniuria: par enim est virtusque conditio, poterat namque superuiuens prius mori, & alter poteretur vifructu, potesque testamentum reuocare. Sic Burgos de Paz p. legis 3. Taur. num. 1219. & sequentibus usque ad 1230. An vero si alter do-lo animo pro sua parte reuocandi hoc fecit, teneatur restituere, vide infra dub. 36.

7 Immo licet in ipso testamento apponetur hoc onus, ut nequiter superuiuentem reuocare; & ob id fructus superuiuentem relinqui, posset adhuc superuiuentem reuocare; quia pactum non reuocandi testamentum nil valet, ut dixi supra dub. 16. Burgos de Paz ibi, late probans num. 1224.

8 An vero testamentum in eis casu, quo ex�mitur, vifructum superuiuentem relinqui hoc onere, vt testamento non reuocet, reuocans teneatur vifructum perceptum restituere: videtur quod non, ex l. 3. tit. 4. part. 6. vbi dicitur, quod hereditas, & legatum reliqua sub condicione de iure impossibili, debentur conditione non impleta, perinde est enim, ut si talis condicio non apponetur, sed condicio non reuocandi testamentum est iure impossibilis, & reprobata; ergo, Burgos de Paz ibi num. 1228. manet dubius, & relinquunt cogitandum: sed quidam admodum doctus iurisperitus à me confutus dixit teneri restituere; quia licet condicio impossibilis apposita in donatione, vel legato, vel hæredis institutione non annulles hos actus, quando non impletur, at apposita in contractibus annullos, si impossibilis. *Instit. de iuris. stipulat.* at hic fuit contra dicta, ut superuiuens poteretur vifructu, si testamentum non reuocaret.

D V B I V M XXII.

An si duo testamenta à duobus heredibus producantur, ab eodem testatore eodem die confecta, nec apparere possit, quod prius confectum sit, quid sit facendum.

Hic casus potest disputari stando in solo iure communis, & quid est iure Regni.
Stando ergo in iure communis quidam dicunt valere utrumque testamentum, & utrumque hæredem succedere immediate. Sic Rosfredis, & Guillelmus de Suza, quos refert Anton. Gomez l. 45. Taur. num. 147. & ibi assert aliquas leges pro hac sententia.

Cæterum communis, & verior sententia tenet utrumque testamentum propter incertitudinem corrue, & succedere hæredem ab intestato, l. duo sunt Taur. ff. de testam. uel. Sic glossa Bart. Dynus, Azo, Albericus, Corneus, Iason, Curtius, Sebastianus Sapia, Alciatus, Boëtius, quos refert, & sequitur Padilla l. clavi. C. de fideicom. num. 15. Tiraquel. de primog. q. 17. opinione 6. num. 5. Petala l. si quis in principio testamenti, num. 86. ff. de legat. 3. Iulius Clarus lib. 3. recept. & testamen. q. 100. Anton. Gomez l. 45. Taur. num. 148.

4 Hoc tamen limitandum est primo, nisi alter eorum possideretur in hoc enim dubio potior erit sua editio. Sic Ant. Gomez ibi n. 149. multos refert,

Secundo limita, quando in vitroque testamento essent instituti hæredes extranei, locis si in alijs essent instituti vénientes ab intestato, quia illud testamentum præferetur. Item si in vno testamento esset instituta causa pia: immo, quod plus est, si in vno reperiatur legatum ad piam causam, illud præfertur, & valet. Sic Anton. Gomez conum. 149. alios refert.

5 Tertiū limita, nisi ex protocollo notarij, à quo ordinatum est testamentum, appareat de posteritate testamenti, ex eo quod posterius reperiatur ibi scriptum. Sic Anton. Gomez alios refert, eo num. 149.

Maius autem dubium est de iure huius R. egni 7 quid si dicendum; nam Padilla eo num. 15. dicit idem esse dicendum, & ad l. 3. tit. 14. part. 3. fine, vbi oppositum videtur significari in illis verbis: *E si ambas mostraren, que an igual derecho en los bienes del finado, ambos deven ser metidos en la possession dellos igualmente.* responder quod præmitemat illa lex duos hæredes habentes æquale ius, &c. non loquens de duobus testamentis eodem die confectis, & de quorum prioritate confitare non possit, sed potius ea lex referenda est ad duos hæredes eodem testamento conscriptos, qui cum æquale habeant ius, æquæ est eis danda bonorum possesso.

Sed melius Anton. Gomez eodem num. 149. dicit per ius huius Regni dicta l. 3. tit. 14. part. 6. corrigi communem opinionem, & approbari primam: unde vterque hæres scriptus in illis duobus testamentis habebit pro dimidijs parte hæreditatem: nec in hoc habebunt locum (inquit) limitationes postea ad communem sententiam, scilicet, ut si in vno testamento reperiatur legatum ad pias causas, vel in eo instituantur vénientes ab intestato, vel alter sit in possessione, illud testamentum præfertur; quis illud procedebat, dum non erat decisum, quod testamentum valeret, sed cum hodie iam sit decisum, quod utrumque valeat, & vterque institutus sit hæres, non recipit prædicta lex Patritæ dictas limitationes: bene tamen recipit dictam limitationem, quando licet ex protocollo notarij appareret, quod sit posterior, illud enim præferendum est.

Tandem nota, quod dubium hoc procedit in testamentis, in quibus semper posterius deroga priori, quia nemo potest cum duobus testamentis decedere, nisi miles, l. 1. C. de testam. milit. & p. posteriori, Instit. quib. mod. testam. infirm. Sed diuersum ius in codicillis est, in quibus si diuerfi à testatore sint facti, posteriores non derogant prioribus, l. *Durus*, ver. codicilos, ff. de iure codicil. dicto q. finali, Instit. de codicil. Si vero sint contrarij, & dissonantes, posteriores prioribus derogabunt, l. 1. C. de codicil. Sic Padilla ibi n. 16.

Sed contra id, quod scilicet nemo potest cum duobus testamentis decedere, videatur l. 34. Taur. que hodie est l. 8. tit. 4. lib. 5. recipil. vbi dicitur, *El comissario no pueda reuocar el testamento del testador, si no le dio poder especial para ello.* ergo iam testator duplicitate testator decedet, altero, quod ipse fecerat, altero quod commissarius nomine ipsius facit. Dico cum Matienzo lib. 5. recipil. tit. 4. l. 8. glossa l. num. 5. & Tello l. 34. Taur. num. 2. quod hæc non dicuntur duo testamenta, sed vnum, vltimum enim à primo depender, cum testator dñe alteri commissarien ad testandum, nec exprimens in commissione,

Lib. IV. Cap. I. Dub. XXIII. 17

commissione, ut possit reuocare suum testamentum, noluerit illud reuocare, ut expresa dicitur in illa lege. Vcl potest dici, ut Matienzo ibi quod primum est testamentum, & quod fecit commissarius, est codicillus.

6 Hinc fit, quod firmitas testamenti potest valente testatore dependere à voluntate tertij post mortem testatoris explicanda. Probatur ex eadem l. 34. Taur. & l. 8. recipil. vbi habetur, quod possit commissarius reuocare testamentum, cum ad id postea accepit à testatore, ergo testamentum testatoris potest pendere à voluntate commissarii volente testatore. Sic Matienzo eadem l. 8. glossa 2. num. 2.

D V B I V M XXIII.

An quando testator in primo testamento apponit clausula derogatoriæ sequentis testamenti, si postea faciat aliud testamento, maneat primum derogatum.

7 Vponendum est, quod quando in primo testamento non est clausula derogatoria sequentis testamenti, derogatur per secundum testamen- tum, etiam si de priori nulla facta sit mentio, nec ponatur in secundo aliqua clausula derogatoria priorum testatorum. q. posteriori, Instit. quib. mod. testam. infirm. & docent, Couar. alios refert, & l. 2. Iulius Clarus lib. 3. recept. testam. 9. 94. & 99. initio.

2 At dubium est, quando in primo testamento est clausula apposita derogatoria posteriorum. Nota, quod hæc clausula derogatoria potest dupliciter poniri, primo modo derogando potestatem testandi, seu reuocandi illud testamento, vt dicendo, nolo me posse condere aliud testamento, vel nolo hoc testamento reuocare. Secundo modo non derogando potestatem, sed tantum voluntatem: vt dicendo, si considero aliud testamento, nolo illud valere.

3 Sit ergo prima conclusio. Quando in primo testamento apponitur clausula derogatoria potestatis testandi, seu reuocandi testamento, reuocatur per secundum simpliciter factum, etiam nulla adhibita mentione, nec generali prioris testamenti. Ratio, quia cum nullus possit fibi libertatem testandi voluntatem auferre, aut reuocandi testamento, vt supra diximus, talis clausula nil operatur, & pro non apposita habetur. Sic Bart. & multi alij, quos refert, & sequitur Iulius Clarus dict. q. 99. & hoc autem, & factetur communem Couar. supra 2. num. 19. q. secunda conclusio; licet ipse teneat cum aliquibus, quos ibi refert, contrarium: & ait idem dicendum esse in hoc casu, quod dicimus, quando est clausula derogatoria secundum voluntatis.

4 Secunda conclusio. Quando est clausula derogatoria solius voluntatis, si in secundo testamento nulla clausula derogatoria est, etiam generalis, tunc primum testamento non reuocatur. Ratio, quia præsumitur in secundo testamento defectus voluntatis. Hæc est certa apud omnes, vt refert, & sequitur Iulius Clarus dict. q. 99. vers. primus casus. & Couar. dict. num. 19.

5 Tertia conclusio. Si vero in secundo testamento est clausula generalis reuocatoria, vt dicendo, reuoco omnia testamenta à me ante facta, qua communiter solet apponi à notariis in omnibus testamento, & dicto vers. primum.

Nota limitandam esse conclusionem, nisi con-

testamentis: tunc si duo, vel plura testamenta præcesserint hoc vltimum testamentum, certum est, quod non sat est ad reuocationem testamenti habentis clausulam derogatoriæ. Ratio, quia talis reuocatoria generalis, etiam si expresa non sit, tacite inest ex natura actus, & sic expresa nil operatur. Sic dicens esse omnium Clarus dict. q. 99. & secundus est, num. 9. & hoc quidem. Quando vero vnicum tantum testamentum præcesserit, quidam dicunt fati eis talem derogatoriæ generalem, quos refert ibi Clarus. At verius est non sat esse, sed requiri specialem derogationem, tunc ob rationem dictam, tum etiam quia clausula illa derogatoria in primo testamento posita facit præsumi secundum testamentum, in quo non est illi clausula derogatum, etiam factum potius ad suggestionem, vel voluntatem alterius, quam ex voluntate ipsius testatoris. Sic alios refert, & dicentes esse communem, Clarus dict. q. 99. & hoc quidem, Couar. dict. num. 19. tertium hanc.

8 At vero dicatur facta mentio specialis clausula derogatoriæ, vt censeatur primum testamento reuocatum, quando ipsius testamenti primi nominatio, & in individuo mentio fit, vt si dicat, non obstante tali testamento, quod tali dñe feci, vel quod feci coram tali tabellione, vel in quo talem hæredem institui, non faciendo mentionem, saltē in genere clausula derogatoria. Multa affirmant fati esse, quos refert Clarus dict. q. 99. & sed queri, ipse tanen bene distinguit cum aliis, quos ibi refert, & idem Couar. dict. num. 19. tota prima conclusio. & post 3. conclusio, quod varius ex his, aut enim clausula derogatoria in primo testamento inserta, erat simplex, vt, si fecero aliud testamento, nolo illud valere, & tunc fati dicta reuocatio: aut clausula non erat simplex, sed habebat aliquam specialem formam, vt, nolo aliud testamento per me faciendum valere, nisi in eo sit posita oratio Dominica, vel aliquid aliud: & tunc non sat est dicta reuocatio nominatio, & in individuo prioris testamenti, nisi etiam saltē in genere clausula derogatoria mentio fiat.

Quarta conclusio. Ad reuocationem talis testamenti, in quo est clausula derogatoria etiam cum speciali forma, non oportet facere individuum reuocationem illius formæ, sed fati est infinita, & generalis reuocatio clausule, v.g. non opus est dicere, non obstante, quod in tali testamento dixi, quod ponatur in sequenti, v.g. oratio Dominicæ; sed fati est dicere, non obstante quacumque clausula derogatoria, vel aliqua clausula derogatoria in alio testamento inserta. Ratio, quia tunc expressæ, & specialiter derogatur prima voluntas, quod sat est. Sic Couar. alios refert, dict. num. 19. vers. tercia conclusio. & vers. primum, & vers. secundum, & vers. quartum, Iulius Clarus dict. q. 99. vers. fed in proposto. vbi addit non sat esse dicere in generali, reuoco omne testamento à me confitum, & omnia in eo contenta; sed oportet mentionem facere clausula derogatoria, saltē in communione: & dicit in hoc fere omnes conuenire: at sufficiet sic dicere, reuoco omne testamento quacumque verba derogatoria habens, vel sub quilibet verbi derogatoriæ confeccum. Sic Couar. dict. num. 19.

5 Tertia conclusio. Si vero in secundo testamento est clausula generalis reuocatoria, vt dicendo, reuoco omnia testamenta à me ante facta, qua communiter solet apponi à notariis in omnibus testamento, & dicto vers. primum.

Nota limitandam esse conclusionem, nisi con-

gatoria habeat, tollitur per secundum, nulla prioris etiam generali mentione facta. Ratio, quia reuocatio prioris testamenti vtcumque facti penderet ad voluntate testantis; ergo si eius voluntas ex conjecturis deprachendi potest, non erit dubia actus mutationis. Sic multi, quos referunt, sequitur Couar. dict. n. 19. vers. quarta conclusio. Iulius Clarus dicens esse communem dicta q. 99. §. ceterum.

9. Hinc sit, quod si inter primum, & secundum testamentum effluxus tempus decennium, valebit secundum, licet in eo non sit facta mentio clausulae derogatoriae, quia per lapsum decennium induxit praealuptum obliuionis, & sic ex obliuione non fecisse mentionem clausulae. Sic alios referens, & dicens esse communem Iulius Clarus dicta q. 99. vers. quas etiam, contra alios, quos referunt, & sequitur Couar. dict. num. 19. vers. non erit.

10. Secundum nota, quod si in secundo testamento est iuramentum, quo testator iuraret hoc velle valere, vel esse suum testamentum, maneret etiam derogatum primum: quia haberet iuramentum vim clausulae specialis derogatoriae. Sic Iulius Clarus cum aliis dict. q. 99. vers. secundum sicut. Couar. dict. n. 19. vers. prima testamento. subditque cum aliis contra Iasonem, hoc esse verum, etiam in testamento secundo nec generalis reuocatio prium fiat, dicendo, reuoco quocunque aliud testamento.

Quando vero testamento sit inter liberos, etiam non habeat clausulam generalem reuocatoriam expressam ad sequentia testamento, habet tamen tacitam, l. 8. tit. 1. part. 6. & ideo quo pacto debet per secundum reuocari, consule Couar. dict. num. 19. vers. sexto deducitur. & Iulium Claram dicta q. 99. fine, & tota q. 98.

DUBIVM X XIV.

An quando testator relinquit, vt consanguineis pauperibus quotannis centum aurei distibuantur, vel ut in capellaniā succedant consanguinei, usque ad quotum gradum pretendatur hac consanguinitas.

1. Supponendum est primò, quod legatum annuum est perpetuum, l. penit. & antepenit. & lannam, & l. annua. §. final. ff. de annuis legalis.

2. Secundò supponendum est, successio ab intestato usque ad quotum gradum consanguinitatis protendatur: quod sequentibus conclusionibus explicatur.

3. Prima conclusio. In linea ascendentium, & descendientium non coactatur successio ab intestato usque ad aliquum gradum, sed usque in infinitum succedit sibi. Sic Matienzo lib. 5. recop. tit. 8. l. 5. glossa 1. m. 2. Anton. Gomez l. 8. Taur. n. 5.

4. Secunda conclusio. Licit de iure antiquo in linea transuersali agnati, id est, consanguinei per lineam masculinam succedebant usque ad decimum gradum: cognati vero, id est, consanguinei per lineam femininam, usque ad sextum, ut §. final. Initio, de successo cognati, hodie vero quod hoc est sublata differentia cognationis, & agnitionis, & succedit usque ad decimum gradum, §. nullam, aut. le hard. ab intest. l. 6. tit. 1. part. 6. & ibi Gregor. Lopez pars 6. tit. 1. 3. 6. vers. deceno, & multi, quos hi referunt.

Tertiò nota, quod successio in iurepatronatus est simili successioni maioratus, & sic per eum ab uno ad aliud fieri argumentum, ut bene Molina lib. 1. de primog. cap. 7. num. 1. o. Peralta rmb. de hard. infit.

Lib. IV. Cap. I. Dub. XXIV. 19

infit. n. 12. 3. Anton. Gomez l. 40. Taur. num. 6. ad finem. Padilla rmb. de pasc.com.num.

10. His suppositis, circa dubium propositum initio videtur descendere, quod ad legatum consanguineis reliquum tantum habeant ius collaterales, qui succederent ab intestato, ceteri vero omnino, ut extranei reputentur, ut expresse docent multi Doctores, nempe Tiraquel. de retracta lignagie. §. 1. gloss. 9. n. 4. Mantica de coniect. ultim. volum. lib. 8. tit. 1. 2. n. 37. Cephalus consil. 86. num. 8. volum. 3. Paulus de Castro consil. 8. 3. num. 3. volum. 1. Alcatus de verb. signis. 4. pronunciatio, quae est 195. vers. neptos, & ver. lignagiorum, ad finem. & consil. 3. n. 42. lib. 9. & consil. 5. o. num. 9. & consil. 7. 2. num. 3. & 4. Parifus consil. 1. n. 78. volum. 2. Decius consil. 32. 1. num. 2. & 3. & consil. 3. 3. fin; vbi omnes hi haec verba dicunt. Legatum, vel fideicommissum propinquos, vel consanguineis reliquum, ius tantum intelligentum reliquum, qui vocantur de iure ciuii ab intestato ad successionem, sicut etiam usque ad decimum gradum. Haec hi Doctores. Et aduertere, quod licet aliqui, ut Paulus de Castro, dicant usque ad septimum gradum: at id dicunt, quia intelligenter successionem tantum usque ad septimum gradum protendit: & sic omnes hi Doctores dicunt, & assignano pro regula gradum, ad quem extenditur successio iure ciuii, quicunque ille sit. Et sic explicat Mantica. Ad idem sunt Bald. consil. 3. 34. num. 3. volum. 3. & Anch. consil. 95. num. 4. vbi haec verba dicunt. Propinquum simpliciter, & absolutè loquendo illi sunt tantum, qui videntur de iure ciuii ad successionem ab intestato. Pro eadem sententia facit, quod docet Tiraquel, cum multis, de retracta lignagie. §. 1. gloss. 9. n. 2. 3. vbi dicit leges concedentes consanguineis retractum ratione sanguinis, intelligi de consanguineis usque ad eum gradum, in quo de iure ciuii succedit. Pro eadem sententia facit, quod cap. postfremo, de appetit. dicitur posse iudicem consanguineum aliius partis ab altera recusari: quod licet quidam intelligant de consanguineo intra quartum gradum, ut refert ibi Host. & ibi Innoc. sub distinctione ponit hanc sententiam, vel communem, quam mox explicabo. Alij vero, & eis communis sententia, dicunt intelligi usque ad eum gradum, usque ad quem durat successio ab intestato, scilicet usque ad decimum gradum. Si glossa ibi vers. consanguineus, & ibi Immol. n. 3. Host. & Innoc. ibi, & ibi Henricus n. 5. Greg. Lopez l. 9. tit. 4. part. 3. vers. comparsa. Bart. & communis Doctores l. qui iurisdictioni, ff. de iuris. omn. iudic. licet ab his discrepant. Anch. dict. cap. postfremo, num. 3. & ibi Ioan. Andr. num. 8. Panor. ibi num. 4. Neuo ibi num. 2. dicunt enim attendandam esse confutacionem loci, usque ad quem gradum durat affectio, & celsante confutandine in his, qui sunt de eadem stirpe masculina, admittit reculatio indifferenter; quia propter idem cognomen sensi, et durat affectio inter eos, in reliquis vero tener verum sententiam communis posita. Sit tamen.

11. Prima conclusio: legatum consanguineis relationem debetur consanguineis in quocunque gradu, si sint ex ascendentibus, vel descendientibus testatoris. Probatur, quia iuxta omnes Doctores citatos debetur consanguineis in eo gradu, in quo succedit ab intestato; at in hac linea durat in infinitum successio; ergo. Sic tenuerunt nonnulli

valde docti Iurisperiti, quos ego consului. At dubium est de collateribus.

Secunda conclusio; quando agitur de successione in iure patronatus, ut si testator vocet consanguineos ad ius patronatus, & iis deficientibus, extraneos, preferentur consanguinei etiam collaterales in quocunque gradu. Ratio, quia, ut dixi, in patronatu certum, &, ut dixi, in aliud argumentum licet. Sic praefti Iurisperiti.

Tertia conclusio. In legatis temporalibus relatives consanguineis: ut si quis legat mille aureos inter consanguineos distribuendos, est verum non habere ius ad talia legata, nisi consanguineos intra eum gradum, intra quem succederent ab intestato iure ciuii. Pater ex omnibus Doctoribus citatis, qui ad minimum in legatis temporalibus intelligendi sunt. Et sic dixerunt esse certum Iurisperiti prae dicti.

Maius autem in dubium est, quando legatum est perpetuum, ut legatum, ut quotannis dentur centum aurei consanguineis: nam quidam docti Iurisperiti dixit in legatis perpetuis non esse intelligendam doctrinam Doctorum, quos supra citauit, sed necessario preferendos esse consanguineos collaterales, in quocunque gradu sum, extrae. Ratio est ex prelumpta voluntate testatoris, cum enim velle legatum esse perpetuum, & norit consanguinitatem intra gradum successibilem non durare in perpetuum, confundens est velle in hoc causa consanguinitatem durare in perpetuum.

At maxime dubito de hac doctrina. Primo, quia Doctores citati expresse loquuntur generaliter de legato, & fideicommisso, & in nulo eorum, cum omnes oculatum viderim, inuenio, quod innuit restringi ad legatum temporale. Secundò, quia Mantica de coniectur. ultim. volum. lib. 8. tit. 12. num. 37. expresse loquitur de legato, & fideicommisso perpetuo; haec enim dicit: Fideicommissum reliquum consanguineis non debet extendi ultra decimum gradum, in quo successio iure ciuii refringitur, nisi ita sit voluntas testatoris, qui velit fideicommissum esse perpetuum, & in infinitum proeni gratia confundenda agnationis. Ecce quam clare tantum excipiat fideicommissura perpetuum, non qualitercumque, sed quod sit ad conferuandam agnationem: quod est in istar maioratus, & sic aperte vult testator successionem esse perpetuam. Et aperte hoc sentit Mantica ibi, nam referens sententiam Couar. 3. var. cap. num. 4. vers. quinto, vbi haec dicit; quidam centum fideicommissum ita a testatore reliquum familiae, ut deferatur proximiore masculo gradatum, esse intelligendum in his proximioribus, qui ad intestato successionem iure ciuii admittuntur: sed exquisitissime defendi potest contrarium inspecta testatoris voluntate, simul & considerata hac communis horum fideicommissorum interpretatione. Hac Couar. Et relata hac sententia dicit Mantica ibi num. 3. 8. nisi haec voluntas testatoris verbis testamento, vel legitimis connectiuti concipi possit, non puto recedendum à communis interpretatione. Hac Mantica ibi. Ecce quam clare loquitur de legato, vel fideicommisso perpetuo. Tertio, quia multi, quos refert Mantica eodem lib. 8. tit. 2. num. 2. 1. vers. rursum, dicunt, quod licet testator velit aliquid perpetuo in sua familia remanere, at familia nomen

non egreditur quartum gradum. Et licet Manticus & alii, quos referit, impugnent hoc, dicentes, familiam extendi in infinitum, sicut & descendentes: at confanguinitas, vel propinquitas in transversa linea, iam habemus ex multis Doctoribus, quod non egreditur gradum, ad quem pretenditur successio. Ecce quamclare loquuntur hi in legato perpetuo.

¹⁶ Ideo mihi videtur sic distinguendum: quando taliter legatum est per perpetuum, ut perpetuitas cadat super confanguineos, & non super extraneos, credo esse veram sententiam prae dicti Iurisperiti, scilicet, quod non egreditur gradum, ad quem pretenditur successio. Ecce quamclare loquuntur hi in legato perpetuo.

non egreditur quartum gradum. Et licet Manticus & alii, quos referit, impugnent hoc, dicentes, familiam extendi in infinitum, sicut & descendentes: at confanguinitas, vel propinquitas in transversa linea, iam habemus ex multis Doctoribus, quod non egreditur gradum, ad quem pretenditur successio. Ecce quamclare loquuntur hi in legato perpetuo.

D V B I V M X V.

An testamentum, quod fecit pater, non habens liberos, validum sit quo ad omnia legata, sed diu supernixit, nec reuocauit, nec confirmauit, cum postea liberos haberet.

Nota iure certissimum esse, quod quando pater prae terit filium, vel ipsum abique causa exheredit in testamento, testamentum est nullum, quod hereditis institutionem; at validum est quo ad reliqua. Et sic valebunt legata, quia pater potuit in praedictum filiorum prelegare, *autem ex causa, C. de liber. prae terit. l. fin. tit. 8. part. 6.* quod hodie per l. 24. Taur. que est l. 8. tit. 6. lib. 5. noue recipit ampliatum est, ut etiam melioratio in tertio, & quinto valeat. Et ratio huius est, quia pater voluit, ut testamentum illud valerer, in quantum potuit, & in quantum potuit, voluit exhereditare filios ergo in illa parte, in qua potuit, valebit; non potuit autem in hereditis institutione, sed tantum in legatis (in nostra Hispania in quinta parte, in aliis autem regionibus iuxta illarum leges); ergo.

Secundo nota hoc certissimum esse, quando pater scienter prae terit, vel exhereditavit filium absque causa sufficienti. At quando ignoranter, ut si ignorante se filium habere, v.g. posthumum, quia dum obiit, ignorabat mulierem esse gravida, vel obiit longe distans ab uxore, & ignorabat habere filios, est grauis difficultas.

Duplex est sententia celebrior, inter alias, quas late refert Tiraquel. *I. si unquam, C. de reuoc. donat. verbo, donatione largitum, a num. 26.*

Prima dicit adhuc valere legata. Ratio, quia cum donatio statim, ac fit, sit irreuocabilis, si non reuocatur nativitate filiorum, nullum aliud superest medium, ut reuocaretur, ne filii postea natus praejudicium inferret: at legatum cum sit irreuocabile vique ad mortem, si non reuocetur nativitate filiorum, medium superest ad sui reuocationem, scilicet, ut pater reuocet in alio testamento: ergo statim, ut donatio reuocetur nativitate filiorum, quos pater tempore donationis non cogitabat, non extendendum est, ut procedat in legatis. Hanc tenet Perez lib. 5. ordin. tit. 2. l. 1. fol. 82. vers. Quare virum legari. & videtur sequi Gregor. Lopez l. fin. tit. 8. part. 6. vers. desiderando. Idem Acurius, sibi contrarius, Paulus de Castro, Immola, Arctinus, Bald. Raphael Fulgosi, quos refert Tiraquel. *supra num. 26.*

Secunda sententia multo probabilior est, quod reuocentur, nec valent talia legata, quando pater ignorat

ignoranter fecit. Ratio, quia legatum est donatio quedam, *I. legatum ff. de legat. 2.* sed donatio reuocatur nativitate filiorum, *I. si unquam, C. de reuoc. donat.* ergo Item, quia donatio maiori firmate nititur, cum statim sit irreuocabilis, quam legatum, quod est revocabile vique ad mortem; sed illa reuocatur, & ergo. Item, quia etiam legatum reuocatur ex presumpta testatoris voluntate, ut dicimus infra agendo de legatis; sed hic est presumpta voluntas: ergo. Item, quia ideo non reuocantur legata, ut dixi *morib.* 1. quia pater voluit valere testamenti, in quantum potuit, cum sciens, & prudens filium prae tererit; sed quando ignoranter prae terit, non est presumendum, magis dilexit extraneos, quam filios, & sic hos voluisse legatis priuare, cum ignoranter tollit voluntarium: ergo in hoc casu non valebunt legata. Sic tenent Castillo l. 24. Taur. num. 8. Iulius Clarius lib. 3. recept. sentent. §. testament. q. 46. & 52. Matienzo lib. 5. ordin. tit. 6. l. 8. glossa 1. num. 6. Antonius Gomez l. 24. Taur. n. 6. Gratian. regula 278. Bernardus Diaz regul. 56. Bart. & Iason dicta auth. ex causa. Petrus, Iacobus, Ripa, Fortunius Garcia, Orosecius, Paulus de Castro, Alex. Barbatius, Roman. Cardin. Anan. quos referit ibi Gratian. Ant. Gabriel 2. tomo communion. lib. 10. fol. 9. verbo legatum, Accurs. Azo, Iacobus de Burio, Raynerius, Oldratus, Cynus, Albericus, & plures alij, quos referit Tiraquel. *supra verbo donatione largitum, num. 26.* Ideo Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 1. tit. 2. num. 50. Guillelmus Benedictus cap. Raymuni, de testam. §. in eodem testamento relinquit, el 1. num. 232. Et hæc est communis sententia.

Nota primò hanc sententiam habere verum etiam in legatis piis, ea enim non valent, quando filius ignoranter est præteritus. Sic Bart. l. 1. C. de sacref. Eccles. num. 59. Iason dicta auth. ex causa, num. 3. & 6. limitans, nisi sint talia, quae testator verisimiliter reliquerint, est si liberis cogitat, iuxta limitationem, quam statim ponam.

6 Secundò nota, quod hæc sententia habet duas limitationes.

Prima est, ut in colligatur in legatis tam magnis, quæ testator verisimiliter non reliquisset, si de liberis cogitasset; secus in pars, quæ etiam si cogitasset, fecisset. Ratio, quia haec legata reuocatur ex presumpta voluntate: ergo tantum iuxta presumptam voluntatem reuocantur. Sic Bart. l. filio præterito, ff. de iniuncto testam. Baldus dicta auth. ex causa, Paulus de Castro, & Corneus, ibi. Iason ibi num. 6. Franciscus Arctinus, Barbatius, Socrinus, quos refert, & sequitur Tiraquel. dicta l. si unquam, verbo, omnia, vel parvum, num. 25. Mantica ibi supra. 30. Guillelmus Benedictus num. 233.

7 Adhuc arbitrio iudicis relinquunt, an ea sint legata, ut testator fecisset, licet de liberis cogitaret; qui considerabit quantitatem rei, & qualitatem personarum, scilicet legantis, & legatarij, & an sint coniuncti, neque, & in quo gradu, & an unum tantum, vel plures liberos suscepit post ea legata: minus enim presumptum quod daret, qui plures liberos habet. Sic Iason dicta auth. ex causa, num. 6. Angel. Paulus à Castro, Barbatius, & alij plures, quos refert, ac sequitur Tiraquel. d. verb. omnia, vel parvum, num. 28. 29. 30. Guillelmus Benedictus num. 233.

8 Secunda limitatio est, quando testator nullum

alium filium hæredem instituit, & legata reliquit, sed si aliquem filium hæredem instituerit, & legata reliquerit, licet alium filium ignoranter prætererit, at legata debebantur; quia sicut unum filium, quem instituit, grauauit legatis, sic verisimile est ita facturum, si de alio, quem præterit, cogitaret, *I. Titius, §. 1. ff. de liber. & p. lib. & ibi.* Baldus Guillelmus Benedictus dicto num. 233. Alexand. dicta auth. ex causa. Sed Iason ibi num. 6. dicit hanc conjecturam esse periculofam: quia minus presumunt legatum patrem habent plures filios, quæ habentem vincum: unde credo standum esse arbitrio prudentis iudicis, an si cogitasset de illo filio, tot legauerit.

Sed adhuc difficultas manet in nostro casu, quia hic pater dum supererit, postquam liberos habuit, nec reuocauit eis legata, cum potuerit unde dubium est, an hoc censendum sit tacita voluntas confirmandi dicta legata, & sic valent.

Duplex est sententia.

Prima ait, in hoc casu valere legata propter rationem dictam. Sic Bellamera, Paulus à Castro, Roman. Alexand. Corneus, Barbatius, Decius, quos referit Tiraquel. *supra, verbo, suscepit liberos, num. 21. 2. 21. 3. 21. 4. Mantica supra num. 31.*

Secunda sententia omnino tenenda docet adhuc in hoc casu reuocari legata. Probatur, quia elo testator hoc voluisse in eo medio tempore, hæc voluntas non fuit legitima, nec facta solemni numero testium; & sic est nullius momenti. Item sapere non reuocant, quia non aduentunt, vel quia differunt condere testamentum vique ad mortem, & tunc vel obliuiscuntur, vel sapere non habent testandi locum. Item probatur ex l. filio, §. Seis, ff. de adim. legat. vbi habetur, quod si quis in testamento legavit alium, & post supererit iniurictaria inter testatorem, & legatarium, per quas tacitè reuocatur legatum, & postea supererit testator, & fecit codicillum, in quo non reuocavit legata, sed huc manent reuocata, & non debentur. Et ratio est, quia cum semel annullata fuerint, oportet, ut expresse firmentur, ut sine valida: ergo similiter in nostro casu, cum nativitate filiorum fuerint reuocata legata, & postea non fuerint expresse confirmata, reuocata manebunt, & fortiori ratione in nostro casu, quia dictus pater non fecit testamentum, vel codicillum post filiorum nativitatem. Sic tenent Gratian. Iason, Bernardus Diaz *supra*, Bart. conf. 210. 235. Angel. l. idoneaque erit, quam legit cum l. qui ure, ff. de milit. testam. vbi dicit ita consuoluisse Collegium Peñafilmum, Franciscus Arctinus, & alij, quos refert, & sequitur Tiraquel. dicta l. *supra*, verbo, omnia, vel parvum, num. 220. Guillelmus Benedictus *supra* §. in eodem testamento relinquit, el 1. num. 233. Iulius Clarius *supra* q. 46.

D V B I V M X X VI.

An si possessor maioratus, qui in illo successit tempore, quo erat habilis, & vocatus ad illum, incurrit postea aliquod impedimentum excludens à successione maioratus secundum illius institutionem, illum amittat, vel posset adhuc illum retinere.

In institutione cuiusdam maioratus Hispaniae habetur hac clausula: Ita se, & esse intelligatur,

nun es, nec for vocatos ad hunc maioratum, nec ad succedendum in illo eos, qui fuerint Religiosi, aut Sacerdos, aut aliquius ordinis impediens; ite possum contrahere matrimonium. Supponitur igitur hac clausula, est praeterea dubium, an si Petrus, v.g. antequam haberet aliquid impedimentum ad contrahendum matrimonium, successit in hoc maioratu, & illum possidet; postea vero recipiat ordinem sacerdotum, amittat maioratum, vel possit adhuc illum sibi retinere.

Ratio dubitandi est, quia clausula dicit, fuerint Religiosi, aut Sacerdos, & verbum, fuerint, cum sit de futuro, reddit hunc sensum, scilicet, quod ille, qui in quoquam tempore futuro fuerit Sacerdos, &c. Item quia hoc intendit ratio a testatore allata, quia cum sit expressa in testamento, est finalis, quatenus affectus se non vocare ad hunc maioratum Religiosum, aut Sacerdotem, quia non possunt contrahere matrimonium, quia ratio aequa militat in eo, qui ordinatus, postquam successit in maioratu, ac antequam in illo succederet. Et denique quoniam ad hunc maioratum omnes videntur esse vocati sub conditione, scilicet, si non haberint ordinem impeditum matrimonium.

Sit tamen conclusio. Bene potest iste retinere primogenium, licet ad faciem ordinem promovetur, postquam in primogenio successerat.

Probatur primo, quia de iure communis, & Regni Clerici possunt succedere in quibus primogenio, vt tenet alios allegans Molina lib. 1. de primog. cap. 1. num. 96. 97. Anton. Gomez 1.40. Taur. num. 66. ergo cum haec clausula primogenio instituens sit correlative iuri communis, & Regij, refingenda est; cum ergo tantum dicar, non succedit, qui fuerit ordinis facri, non est extenda, vt qui legitime successit, si postea Clericus fiat ordinis facri, amittat primogenium: sed hic casus tanquam omniuersi dispositioni iuri communis relinguendus est, l. commondissim. ff. de liber. & postimm.

Secundo probatur, quia qualitatem est adesse tempore per verbum requisito, scilicet initio successionis, & si semel qualitas illa adfuerit tempore requisito, licet postea deficiat, non viciatur actus, & secundum, & finit, qui facit, cog. vbi si semel excusat a cautione, quia a tempore inceptioni iudicij immobilia possidebat, licet durante iudicio alienauerit, non cogitur denuō fatisdare: & tamen qualitas, que aderat tempore inceptioni iudicio defuit facto, & voluntate personae, in qua requirebatur: & ita in simili tenent plures Doctores, licet enim causa Ecclesiasticae committi non possint, nisi personis in dignitate constitutis, vel canonici: per cap. statutum, de rescriptis in 6. §. fancimus, tamen si tempore commissionis causae era canonicus, sufficit, licet postea deficiat esse, vt docet ibi glossa, vers. Canonici, & ibi Dominicus, Francus ibi §. 1. num. 8. Anch. ibi q. 4. & omnes scribentes, Panor. confi. 9. Paulus de Castro confi. 319. Federicus confi. 32. Rota in decis. anig. tit. de rescript. Bald. 1. generaliter, C. de Episcop. & Cler. Præterea in alio simili docent nostram conclusionem alij Doctores, scilicet Ripa l. ex falso ff. de vulgar. num. 40. vbi dicit, quod fratre statuto, quod feminam extra territorium matrimonii contrahenti non possit aliquid legari, si tam aliquid legetur ante matrimonium existenti

in ciuitate, obtinebit legatum, etiam postea extra territorium contrahat matrimonium; quia post actum perfectum non reuocatur acquisitionis, licet res deueniat ad casum, a quo incipere non posuit, per l. sic Gaudenius, C. de contrah. empl. & notant Bart. & alij l. est pluribus, & si placet, ff. de verb. obligat. & refoluit optimè Corraeus l. pro parte, in princip. num. 9. de seruit. Et de iudice habetur calus in l. caues, ff. de iudic. vbi dicitur, quod licet cœsus non possit esse iudex, tamen si prius fari iudex, quam sit cœsus, non amittit officium propter cœcitudinem postea interuenientem. Item Paulus de Castro, Baldus, & plures alij, quos referunt, & sequitur Tiraquel, super l. si unquam, C. de resusc. donat. vers. successerit liberos. num. 1. 89. docent reliquum mulierum sub hac conditione, si vidua erit, debet, si semel fuerit vidua, licet in viduitate non persistenter, per l. finaliter, C. de indict. viduit. Et ratio est, quia sat est conditionem uno, primoque actu impleri, et si non duret, l. hereditatis, in princip. ff. ad S.C. Trebell. Quam doctrinam egregie, & plura inferens, pluresque Doctores referens, docet Tiraquel. loco citato in 1. 87. per plures numeros: & in regula super l. bones, §. hoc sermone, ff. de verb. signif. num. 1. 8. Molina lib. 3. de primog. cap. 1. o. num. 8. Item quia excommunicatus irregularis, & suspensus incapaces sunt recipiendi beneficium Ecclesiasticum: si haec censura superueniant post acquisitionem beneficij, non amittit, vt dicitur in materia de censuris, & beneficiis.

Tandem probatur, quia quando alicui ius queritur ex alicuius causa existentia, non est eo iure priuatus, licet causa deficerit, l. post mortem, §. 1. ff. de bono. pess. contra tabul. Et hinc est, quod in maioratibus, in quibus non potest succedere femina, quando datur masculus si postquam defectu masculi successit femina, conciperetur, & nascetur masculus, qui si tempore vaccinationis maioratus esset conceptus, illam excluderet, nullo modo illam excludet, si concipiatur, & nascatur, postquam femina in maioratu successit, vt per plures tenet & refoluit Molina lib. 3. de primog. cap. 1. o. infuper conclusionem postquam tenent plures Iuniperitii huius Cancelariae Granarcensis.

Ad argumenta in oppositum respondetur.

Ad primum quod illa qualitas, scilicet, quod fuerit Sacerdos, limitatur per verbum illud, non succedit, qui qualitas adiuncta verbo debet restrixi, & limitari secundum tempus verbi, a quo regulatur, l. in delictis, §. si extraneus, cum vulgar. ff. de novis. Et ita vult dicere, quod qui fuerit sacerdos tempore, in quo successurus est.

Ad secundum nego esse eamdem rationem: nam qui ante successionem erat Sacerdos, seu ordinis facri, non poterat contrahere matrimonium, & iam erat exclusus per clausulam: at qui postquam successit in maioratu, ordinatus, poterat contrahere matrimonium tempore, quo successit, & ita non est exclusus per clausulam.

Ad tertium nego esse conditionalem clausulam, sed est absoluta, & tantum petet, vt tempore successionis non sit successurus Clericus ordinis facri.

An si quis ab intestato decedat, teneantur eius successores quintum bonorum pro eius anima expendere.

Hac in re aliqua sunt certa apud omnes.

Primo certum est, quod si quis non constitutus heretem, nec der potestate commissario (id est, ei, cui der potestate pro se testandi) constituerit heretem, nec explicitus ad quid dare potestate, talis commissarius, cui abolitur testa est data testandi potest pro defuncto, tantum potest solvere debita defuncti, & deducere are alieno, ex bonis, que superfluit, potest dare solum quintum in opera pro anima defuncti, si defunctus habeat consanguineos, qui succedunt ab intestato, & tales succedent in residuo bonorum si verales consanguineos non habeat, debet commissarius dare vxori, quod secundum leges Hispaniae ad ipsam pertinet, & residuum tenetur expendere pro anima defuncti: sic enim habetur expresse l. 32. Taur. quæ hodie est l. 6. tit. 4. lib. 5. no. recipil. per quam in hoc regno Hispaniae corrigit cap. cum tibi, de testam. iuxta quod is, cui datur commissarius ad testandum pro defuncto, tenebatur omnia eius bona in pia causa expendere. Sic notat Couar. dict. cap. cum tibi, num. 1. Anton. Gomez l. 32. Taur. num. 1. Matienzo lib. 5. ordin. tit. 4. lib. 6. glossa 3. num. 1. & 2.

Secundo est certum, quod si testator nominavit heretem, & dedit potestate commissario perficiendi testamentum, talis commissarius tandem potest expendere quintum, & reliqua bona sunt talis heretis, nisi testator expresse dedit potestatem ad expendendum amplius, quam quintum. Sic habetur l. 37. Taur. quæ hodie est l. 1. tit. 4. lib. 5. noua recipil. Quod limitant Tello, & Gutier. citati notab. præced. quando heres nominatus a testatore non est ascendens, vel descendens: sed bene reprobant Matienzo, Anton. Gomez, & Angulo, ut dixi notab. præced. In quantum vero dicitur haec lex, quod potest commissarius disponere amplius quam de quinto, si testator dedit ei potestatem, intelligenda est, nisi testator habeat ascendentis, vel descendentes; si enim haberet ascendentis, tantum potest dare potestatem ad disponendum de tercio si vero habeat descendentes, tantum de quinto. Anton. Gomez l. 37. Taur. num. 2.

Primo nota, quod commissarius non potest quoquis tempore facere testamentum nomine defuncti, nam per l. 33. Taur. quæ hodie est l. 7. tit. 4. lib. 5. noua recipil. praefigitur tempus quatuor mensium, si tempore commissarii prælens erat in loco, in quo facta fuit, & sex mensium, si erat tunc abiens, & vii anni, si erat eo tempore extra regnum, qui terminus erit a die mortis testatoris, licet non veniret in notitiam commissarii, ut ibi dicitur: & subditur, quod transacto hoc termino, si commissarius non fecit testamentum, succedant heredes ab intestato, nisi consignaret testator heretem, vel aliquid speciale legaliter, id enim vim habebit. Hic tamē terminus praefixus a lege intelligitur, nisi testator aliud disponat, & minus, vel minus tempus praefixit: illud enim omnino est seruandum tam in exequitorum testamenti, quam in commissario, quia praefixio illa termini est in favorem testatoris. Sic Matienzo lib. 5. recipil. tit. 4. lib. 2. num. 3. Caffillo l. 33. Taur. glossa 1. Ioan. Lupus ibi num. 6. Tello, & Anton. Gomez ibi num. 2. Couar. cap. nos quidem, de testam. num. 1. Gregor. Lopez l. 6. part. 6. versic. haf. a un anno. Gutierrez lib. 2. præc. quæst. q. 45. Menchaca de success. creat. §. 4. o. 3.

Secundo nota, quod commissarius non tenetur accepere

acceptare officium, sicut nec executor testamenti, vt clare colligunt ex d. l. 3. Taur. & docet Matienzo eadem l.7. gloss. 6. num. 2.

8 Tertio nota, quod commissarius semel a se factum testamentum non potest reuocare, nec facere codicillam etiam ad pias causas, nec aliquid addere, nec detrahere, nec declarare, licet referatur sibi potestatem ab hoc. Sic habetur l.35. Taur. que hodie est l.9. tit. 4. lib. 5. non recipit, nec potest reuocare testamentum in toto, nec in parte, quod testator fecerat, nisi expresse ad id dedicassem. Sic habetur l.34. Tauris, qua hodie est l.8. tit. 4. lib. 5. recipit.

9 An vero si testamentum, quod fecit commissarius, est nullum, vel non seruauit in eo formam traditam a defuncto, possit iterum facere testamentum, vide Tello l.35. Taur. num. 2. & ibi Castillo, & Matienzo lib. 5. recipit. tit. 4. l.9. glossa 1. num. 4.

10 Tertio est certum, quod quando testamentum non fecit defunctus, sed dedit aliqui commissariem ad testandum pro eo, quia commissario non est fortis effectum, quia commissarius non fecit testamentum, vel non fecit intra terminum, in quo poterat vii commissione, tunc heredes ab intestato, ad quos talia defuncti bona pertinet, si non sint ascendentis, vel descendentes legimi, tenentur expendere quintum pro anima defuncti; sic enim habetur l.36. Taur. qua hodie est l.10. tit. 4. lib. 5. non recipit.

11 Dubium tamen est, quando omnino decepit ab intestato, nullo assignato commissario, ad quid tenentur heredes ab intestato.

12 Rojas epistole success. cap. 3. num. 7. 8. 9. dicit, quod si heredes succedentes ab intestato sint filii, non tenentur expendere quintum pro anima defuncti: secus si sint transuersales; quia dicta l.36. Tauri statut. vt quando defunctus assignato commissario, qui non est viuus facultate, decepit, teneantur successores transuersales expeditre quintum pro anima defuncti; quia praeiuruit lex eam fuisse defuncti mentem, sed quando omnino decedit ab intestato, praeiuruit esse eandem mente mero, &c.

13 At dicendum est non teneri expendere quintum pro anima etiam transuersales, vel quousvis aliis heredes ab intestato, quia ex lege omnia bona defuncti ab intestato sunt remanentia ab intestato. l.3. tit. 4. part. 6. nec aliqua lego cauter, quod quintum pro anima expendere teneantur. Nec est simile de casu contento in dicta l.36. Tauri, nam ex quo testator fecit commissarium, lex interligit animum defuncti fuisse, vt anima sua preferretur venientibus ab intestato, & cum voluntatem, que ad omnia bona extendebarat, ex doctrina Iustinian. cap. ciam ibi, de testam. lex restringit ad quintum; quando succedentes transuersales: at in nostro casu nil disponit lex. Sic tenent Angulo super leges regias de meliorationibus, l.13. gloss. 4. num. 3. & 4. Anton. Gomez l.36. Taur. num. 2. Castillo ibi num. 2. & del testador. Tello ibi num. 2. Gutier. practic. quas. lib. 2. q. 46. Azebedo l.6. tit. 4. lib. 5. recipit. num. 32. & communis.

14 Vnde ut dicit ibi Angulo, tantum tenentur ad expensas necessarias funeralium cum epikieia, & moderatione secundum consuetudinem patria, & Guier. dicit tenebunt rursum pro anima defuncti expendere, quantum deceat, attenta qualitate personae defuncti, & quantitate bonorum, iuxta morem consuetum regionis, iuxta l.s. quis se-

pulchrum, & vestitus funeris. ff. de religios. & simplicib. funerali. Azebedo ibi.

Hinc fit primò, quod viror pro marito, vel maritus pro vxore, uno cōrūm defuncto ab intestato, non potest alter quidpiam distribuere pro anima defuncti de bonis defuncti, alias tenebatur relatiōre de propriis bonis ventenibus ab intestato. Sic Castillo loco proximi citato, dicunt sic iudicatum fuisse in curia Imperiali.

Secundo fit, quod quando defunctus relinquit commissarium, qui pro ipso testatur, si haberet ascendentis, vel descendentes, suo abilius est ipsi, ne commissarius exequatur; quia si non exequitur commissione, non tenentur hic quintum pro anima expendere, vt dixi ex l.36. Taur. Si vero commissarius testatur, potest integrum quintum expenderet, vt dixi ex l.32. Taur. At si talis defunctus solum habet collaterales, favorabilius est ipsi, vt commissarius exequatur; quia si non exequitur, tenentur integrum quintum pro anima expendere, iuxta l.36. Taur. si vero exequitur, potest eos minus quintum grauare, cum l.32. Taur. dicat, quod possit integrum quintum expenderet, quod importat liberam voluntatem, Angulo ibi n.6. & 7.

D V B I V M   X X V I I I .

An quarta bonorum, que debetur alteri coniugii pauperi non habenti, unde decenter suscitetur, minuat legitimam filiorum, ita ut non sit detrahenda de quinto, nec si habeat ascendentis, de tertio bonorum.

S Upponendum est iuxta Auth. præterea, C. vni. & vj. & vxor, & l.7. tit. 1. part. 6. coniugi non habenti, unde decenter suscitetur, debeatur quartum partem bonorum. Quo supposito dubitatur, an illa detrahenda sit de legitima filiorum, an potius de quinto, vel si non habeat ascendentis, de tertio bonorum.

Sit conclusio. Talis quarta non deducitur de tertio, nec de quinto bonorum, sed de toto hereditatis corpore, & sic ex non obstante potest pater liberis testari de quinto, & inter filios de tertio, & si est descendens, potest libero disponere de tertio. Ratio, quia sicut debita ex contractu orta præferuntur legitima filiorum, ita debita legalia, quale est hoc. Sic Gregor. Lopez cal. 7. vers. iugos. Tello l.9. Taur. a num. 31. Angulo de melior. l.1. 3. gloss. 3. num. 34. & l.9. glossa 2. num. 5. & quidam doctus Iurisperitus.

Vnde quarta haec prius extrahenda est, quam 3 quintum, qui est debitum legale. Angulo ea l.1. 3. gloss. 3. n.33.

D V B I V M   X X I X .

An si quis faciat donationem irrevocabilem medietatis bonorum, que tempore mortis habuerit, apposita clausula posita, quod ex tunc se desistit, & priuat dominio horum bonorum, sequit constituit tanquam inquitum, & ususfructuarium illorum, possit dare viuit pro libito disponere de his bonis, illaque donare, ut sibi placuerit.

E T videtur, quod non, primò quia videtur i translatum dominium medietatis bonorum in

in donatarium, vt expresse dicit dicta clausula: & quia per reservationem viusfructus statim transferitur dominium in donatarium, l. quoniam, & l. si quis argumen. §. scilicet si quis. c. de donat. & l. 9. tit. 30. part. 3. Secundò, quia prior donatio est irrevocabilis; ergo per nullam posteriorem potuit reuocari. Tertio, quia auth. contraria rogatus. c. ad S.C. Trebelli. disponit, quod quando testator instituit Ioannem heredem sub ea conditione, vt quod ex ea hereditate supersit tempore mortis, relinquat Petro, tenetur reuocare Petro quattam patrem hereditatis, & date fideicommissorum: ergo similiter in nostro casu.

2 Sed dicendum est non teneri reuocare aliquid ex illis bonis donatario, sed posse liberis disponere de illis, dum viuit faciendo aliis donationes de illis, vt placuerit; primò quia casus illius Auth. est valde diversus ab isto: in illo enim legatum reliquum Petro non habuit ortum ab ipso Joanne instituto herede, sed a priori testatore instituto fideicommissum: quia institutio fideicommissaria ne omnino euancipat præsumit; les testatoris mentem fuisse, vt fideicommissarius aliquid haberet ex hereditate; & hoc voluit eis de minus quam tam partem: at in nostro casu nulla est institutio, sed donans ipse voluit se obligare ad medietatem bonorum, que remanerent tempore sua mortis: ergo non est obligatur ad reuocandum aliquid donatario. Nec obstat clausula addita, quod se constituit tanquam inquitum, &c. quia cum non assignet aliqua bona in particulari, quorum se constituit inquitum, & non sit maior ratio horum, quam illorum, nullo modo transferitur dominium, l.3. §. incertum. ff. de acquir. posse. Nec etiam obstat, quod prima donatio fuerit irrevocabilis; quia id verum est quantum ad medietatem bonorum, que remanerent post eius vitam, & ita etiam viuit est doctis Iurisperitis.

D V B I V M   X X X .

An meliorationes in re viri factæ & constante matrimonio sint communicande, seu dividenda inter virum & uxorem tanquam lucra constante matrimonio acquista, vel debeat esse viri.

S It conclusio. Meliorationes in re mariti factæ constante matrimonio ipsi marito cedunt, eorum tamen ultimum dividenda est cum uxore. l.9. tit. 4. lib. 3. fori. Sic Couar. 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 1. num. 9. fine. Perez l. fin. tit. 4. lib. 5. ordinan. Nauar. lib. 3. de refut. cap. 1. num. 15. o.

2 Nota excipiendas esse meliorationes, quae fiunt in aliquibus rebus maioratus; ea enim, nec eorum estimatio, non dividuntur cum vxore, nec cum aliis coheredibus, sed accrescunt majoratu, per l.46. Taur. quia hodie est l.6. tit. 7. lib. 5. recipit, cuius verba sunt: Todas las fortalezas, que de a qui adelante se hizieren en las ciudades, villas, y lugares, y heredamientos de mayorazgo, y todas las cercas de las dichas ciudades, villas y lugares de mayorazgo, assi las que de ali adelante se hizieren de nuevo, como lo que se reparare, o mejorare en ellas, y assi mismo todos los edificios, que de ali adelante se hizieren en las casas de mayorazgo, labrado, o reparando, o rededicando scas, assi de mayorazgo, como lo son, o fueren las ciudades, villas y lugares, y heredamientos.

Th. Sanchez Consil. moral. Tom. II.

y casas donde se labraren: y mandamos, que en todo ello suceda el que fuere llamado al mayorazgo con los vinculos, y condiciones en el mayorazgo contenidas, sin que se obligado a dar parte alguna de la estimacion, o valor de los dicho edificios, a las mujeres del que los hizieren, ni a sus hijos, ni a sus herederos o successores. Hæc in illa l.46.

Hæc lex 46. Taur. extendi debet, vt etiam procedat in vinculis, & majoratibus factis abhinc Regia facultate, vt ex tertio, & quinto, si quis habeat descendentes, vel ex omnibus bonis, si ascendentes, & descendentes careas, licet Perez videatur contrarium tenere l.1. tit. 2. lib. 5. ordinan. fol. l. 1. 3. eti tandem relinquat cogitandum: at dicendum est habere etiam locum in his, sunt enim verè maioratus, vt latè probat Gutier. vbi infra, multos allegans, & lex vniuersaliter loquitur. Sic Gutier. lib. 2. præl. q. 5. Padilla C. de fideicom. rubr. num. 10. Molina lib. 1. de primog. cap. 1. num. 27. Couar. lib. 3. var. cap. 5. num. 7. Peralta rubr. ff. de hered. instit. num. 1. 2. 3. Burgos de Paz junior q. 6. ciuius. num. 4. 5. Joan. de Garcia de expensis, & meliorat. cap. 1. 3. num. 46. de coniug. ac questi. n. 8. 9. Immo idem est in annuencias, & patronatibus, qui iure maioratus relinquuntur, in quibuscque iure maioratus succedendum est. Sic Molina, Gutier. Joan. Garcia, Padilla, ibi, Burgos eadem q. 6. num. 46. Auendaño l. 46. Taur. glossa 6. num. 1. Mieras de maioratus, in principio, num. 5. & 1. p. q. 1. 2.

Secundò aliqui ampliant dictam l.46. Taur. vt habeat locum non tantum in fortalitis, muris, aut domibus, que tantum in ea lege expresa sunt, sed etiam protrahunt ad edificia, & melioramenta in omnibus aliis rebus maioratus facta, quia ratio differentia commoda assignari nequit: vide exempla in d. 46. Taur. apposita non causa restrictionis, sed potius gratia frequentioris vius adhibita sunt, ac sic decisionem legis non restringunt. Sic Molina lib. 1. de primog. cap. 2. num. 1. & sic iuxta hanc sententiam dicit non semel efficitur sententia supremorum iudicium, licet proprie variis opinione quidam iudices vni, quidam alteri opinioni adhaerere solent. Idem tenet Joan. Garcia de expensis, & meliorat. cap. 1. 3. num. 45. & de coniug. ac questi. n. 8. 9. 8. 1. 8. Azebedo lib. 5. recipit. tit. 7. 1. 6. num. 2. Auendaño l. 46. Taur. glossa 6. n. 4. & videtur expresse tenere Couar. 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 1. num. 9. fine, vbi vniuersaliter dicit in bonis maioratus meliorationes factas non diuidi cum vxore.

At contraria sententia probabilior est, scilicet tantum intelligi in casibus positis in illa l.46. Taur. Ratio; quia lex illa est odiofa, & iuri communis, adeo vt cam iniquam reputet Palacios Rubios l.46. Tauri num. 3. & rubr. de donat. §. 6. 2. num. 16. Gomez Arias l.44. Taur. num. 2. Calzadas confut. Burgundia rubr. 4. §. 1. num. 6. Menchaca de success. creat. lib. 1. §. 5. num. 1. 3. Burgos de Paz lib. 1. confut. 3. num. 106. Et quod si exorbitans a iure communis, & contraria, tenet etiam Perez lib. 5. ordinan. tit. 4. l. finali, fol. l. 68. column. 2. & Couar. 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 1. num. 9. fine, dicit esse contra priora iura; ergo non est extenda, immo cum exorbitat a iure communis, strictissime venit interpretanda, l. ius singulare, & l. quod vero, ff. de legibus, & cap. que a iure communis, de regul. iur. in 6. & quanto minus potest, debet

debet corriger*ius commune*, cùm legum corre*ctio* sit vitanda, *l. omnia*, *C. de iusfric. donat.* & *cap. cùm expedita*, *in princip. de elect.* in *6.* & licet se*cundum aliquos*, non sit exorbitans à iure com*muni*, & *correctoria*, sed *declaratoria*, vt tenent Burgos de Paz *proem. legum Taur.* *num. 43.* & *l. 3. Taur.* *num. 37.* Molina *lib. 3.* de *primog.* *cap. 6.* *num. 24.* Burgos de Paz *junior* *9.6. ciuili.* *num. 6.* *37.* Gutier. *lib. 2. præc.* *q. 82.* at, vt ibi bene dicit Gutier. est in *pæriudicium* medietatis lucrum, que alia Regni legibus debebatur vxori, & in *pæriudicium* legitima filiorum, vt bene etiam Molina *lib. 1.* de *primog.* *cap. 26.* *num. 15.* Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 49.* ergo non est extendenda. Item quia hic non militat eadem ratio, quia expensæ factæ in predictis rebus expressæ in *l. 46.* spectant magis ad ornatum, & honorem, quam ad utilitatem: que ratio cessat in expensæ factæ in aliis rebus. Nam magis spectant ad utilitatem, quam ad ornatum. Sic tenent Burgos de Paz *lib. 1. consil. 3.* *num. 104.* Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 15.* Anton. Gomez *l. 40. Taur.* *num. 72. fine.* Gomez Arias *l. 44. Taur.* *num. 40. vers. aduerso.* dicitque ita iudicatum esse in supremo Consilio: *Celitus in repertorio, verbo maioratus.* Perez *l. fin. tit. 4. lib. 5. recipil. pag. 68. column. 2.* Nauarta *lib. 3.* de *refut. cap. 1. num. 150. fol. 53.* Aluarus Valascus *1. pars de iure emphy.* *g. 25. num. 29.* Mieres de maioratus *4. p. 9. 33. in principio.* & *1. p. 9. 10. num. 18.* & *29.* Gutier. *lib. 2. præc.* *q. 82. num. 3.* & *lib. 3. q. 70. num. 22.* Barbola *l. diuino. 8. s. fin. 1. p. num. 117. fine.* & *1. 18.* Matienzo *lib. 5. recipil. tit. 7. l. 6. glossa 1. num. 2. 3.* & *glossa 3. num. 11. 12.* & ita dicit Ioan. Garcia *dictio num. 45.* fuisse pronunciatum à duobus peritissimis Adiocatis, cum essent arbitrii in quadam tute. Vnde iuxta hos omnes Doctores meliorationes factæ in aliis rebus maioratus, præterquam in fortalitiis, muris, & dominis maioratus, qui sunt causa expressæ in illa *l. 46.* Tauri, dividuntur quodam carum estimationem cum vxore, & filiis alii.

6. Tertiò aliqui ampliant dictam *l. 46.* Taur. vt quando loquitur de expensæ factis in dominis maioratus, intelligitur non tantum de domo principaliotri habitacionis ipsius maioratus possessoris, sed etiam de quacumque alia domo vinculo subiecta; quia hec etiam vero dicitur dominus maioratus, & les generaliter loquitur. Sic tenent multi Adiocati peritissimi, vt refert Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 18.* ipse tamen cogitandum relinquunt. Idem tenent Auendano *l. 46. Tauri.* *glossa 6. num. 8.* Gutierrez *lib. 2. præc.* *q. 82.* Et potest etiam probari, quia lex dicit indefinite, & indefinita æquipollit vniuersali, quando ponitur in lege, *l. si seruit. ff. de seruit. urban. præc. tradi. latè. Cotar. lib. 1. Taur. cap. 3. per tovum, præcipue num. 8.*

7. At verius est intelligunt tantum de domo principaliotri: primò, quia expensæ in hac facta magis spectant ad honorem, & ornatum, cùm hac nullus paria redditus; at expensæ in aliis facta magis spectant ad utilitatem: tum etiam, quia iuxta communem modum loquuntur, qui præferunt propriæ verborum significationes, *l. liborum. 6. mod. tamen. ff. de verbor. signif. l. 4. tit. 33. part. 7.* absoluè tantum appellatur domus principalis, *domus maioratus;* solumente illis solet dici,

8. Octauo aliqui limitant *l. 46.* Taur. vt procedat in adi*cii* factis in rebus, que tunc sunt maioratus: scus si postea incorporentur. latè probat Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 26.*

Octauo aliqui limitant *l. 46.* Taur. vt procedat, *12* quando expensæ fuerit modica, vel falest mediocris, habita consideratione ad qualitatem, & redditus maioratus, & ad filios, quos haberet adi*cians*: secus quando est magna his consideratis. Sic latè probat Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 25.* Castillo *l. 46. Taur. glossa 1. vers. si ramen possefor.*

Septimo limita *l. 46.* Taur. vt procedat in adi*cii* factis in rebus, que tunc sunt maioratus: scus si postea incorporentur. latè probat Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 26.*

Octauo aliqui limitant *l. 46.* Taur. vt procedat, *13* quando expensæ fuerit modica, vel falest mediocris, habita consideratione ad qualitatem, & redditus maioratus, & ad filios, quos haberet adi*cians*: secus quando est magna his consideratis. Sic latè probat Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 25.*

9. sequentibus, Palacios Rubios *l. 46. Taur.* *num. 1.* Castillo *ibi. glossa 1.* Pinellus de bonis maternis, *l. 1. p. 2. num. 71.* Gutierrez *lib. 2. præc.* *q. 83. fine.* limitans cum Pinello, quando inde refutat notitia utilitas successor maioratus. Et videtur tenere Mieres de maioratu, *1. part. q. 1. o. mom. 24.* Sed hanc bene reprobat Auendano *l. 46. Taur. glossa 6. num. 6.* & Ioan. Garcia de coning. *Ac quaest. num. 86.* Barbofa eo *q. fin. 1. part. num. 16.*

10. Non nobis habet locum *l. 46. Taur.* quando videtur dictas expensas ex doce vxoris: tunc enim vxor potest repetere dictas expensas a successor maioratus; quia loquitur in bonis acquisitis constanti matrimonio. Sic tenet laetissime probans Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 1.* Gutier. *lib. 2. præc.* *q. 84. fine.* Ioan. Garcia *dictio num. 86.* & *exp. expensæ cap. 1. 3. num. 48.* limitans Burgos *num. 55.* nisi vxor consentiret, ut vir dorem consumaret in predictis ædificiis; & *num. 56.* dicit hoc esse intelligendum, nisi ipsa mulier remaneret pauper, & absque dote alia, quia tunc ei non preiudicavit talis confessus, quia est donatio omnium bonorum, contra *l. 69. Taur.* que est *lib. 5. tit. 6. lib. 5. recipil.* & largissime ibi haec probat.

11. Decimus non procedit *l. 46. Taur.* quando videtur predictas expensas, & melioramenta in maioratu vxoris: tunc enim heredes viti possunt petere dictas expensas ab ipsa vxore, vel ab alio successore in dicto maioratu. Sic Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 21.* laetissime probans. Nec similiter quando vxor fecit in proprio maioratu. Barbola *eo. 5. finali. 1. part. num. 122. fine.*

12. Alias limitationes vide duobus dubiis sequentibus.

13. Tandem nota quoddam in omnibus casibus, in quibus diximus vxorem, atque heredes maioratus possessoris non posse repetere ædificia in rebus maioratus facta, poterunt ex iisdem ædificiis tollere ea, quia absque ipsorum rerum detramento tolli possunt, ut non remaneant res deteriores, quamvis si principio facta non sufficiunt ædificia, *l. in fundo.* *ff. de rei vendic.* nisi maioratus successor tandem velit præstare, quantum ex iis rebus ex melioramentis ablatis habituri, vel percepturi essent vxori, seu heredes præcedentis maioratus possessoris, *dictio in fundo.* & *l. idemque. l. idemque. ff. mandati.* & docent Tirachel. *de retratu conuent.* *q. 7. glossa 1. num. 6.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 26. n. 16.* Burgos de Paz *junior* *9.7. ciuili.* *num. 68.* & *71.* Idem Joannes Garcia de coning. *Ac quaest. num. 87.* Mieres de maioratus *4. p. 9. 33. num. 9.* quod infra *lib. 32. laciūs confirmabimus.*

D V B I V M . X X X I .

An successor maioratus teneatur soluere debita a predecessor contraria.

1. Hac in te ceterum est, quoddam tenetur, quando succedit in aliis bonis præter maioratum, vel quando se obligavit addebita soluenda, vel quando maioratus præmissa licetia regia obligatus est ad debita, & ita fatentur omnes Doctores citandi. Quare præfens dubium est, quando non succedit in aliis bonis, nec prædicta obligatio intercedit.

2. Hac in re diungendum est, aut enim debita contracta sunt a primo maioratus institutore, vel ab alio maioratus possessori.

Th. Sanchez Consil. moral. Tom. I.

Prima conclusio. Successor maioratus tenuerit ad debita persolunda, que contraxit maioratus institutor, sive illius immediatus, sive mediatus successor sit. Pater ex *l. filius familiae.* *s. anni.* el *2. ff. de legat.* Et ratio est, quia ille maioratus successor representat defunctum institutorem quo ad universum patrimonium: at es alienum universum patrimonium spectas, *l. hereditas.* *ff. de regul. iuris.* Sic tenent multi, quos refert, & lequitur Molina *lib. 1. de primog. cap. 1. num. 1.* & *2.* Gregor. Lopez *l. 4. tit. 15. pax. 2. vers. si dendas.* Auendano *l. 46. Taur. glossa 9. num. 3.* Palacios Rubios *rubr. de donat.* *§. 16. num. 14.* Padilla *l. vnum ex familia.* *ff. de falci-* *dia.* *num. 7. ff. de legat.* *2.* Tirachel. *dictio de primog.* *q. 34. num. 27.* Gutier. *lib. 2. præc.* *q. 53.* Matienzo *lib. 5. recipil. tit. 7. lib. 6. glossa 3. num. 21.* Anton. Gomez *l. 40. Taur. num. 72.* Peralta *l. 5. §. qui fideicommissum.* *num. 12. 8. ff. de hered. infit.* & omnes.

Amplia, etiam maioratus institutus ex tertio, & quinto bonorum; quia prælegatus tertij, & quinti tenet soluere debita testatoris pro rata prælegati, *l. 21. Taur.* que hodie est *l. 5. tit. 6. lib. 5.* recipil. Sic Auendano *num. 4.*

Limitata tamen est haec conclusio. Primum nisi bona supersine liberaria tunc illa alienare oportet pro solutione debitorum, non vero vinculata. Si Gutier, *ibid.* Molina *num. 4.* Matienzo, *Gregor. Lopez ibid.* Padilla *num. 7.* & Auendano *num. 5.* Molina *lib. 4. de primog. cap. 7.* & *num. 1.* & omnes: *vb. optimè resolut Molina,* quoddam etiam Rex concedat facultatem alienandi, seu hypothecandi bona maioratus, & non apponat clausulum solitum apponi, scilicet, *descentibus bonis liberis,* censur ipso iure appofita, & illis extantibus, non prodebet dicta licentia, etiam bona vinculata est, illis debitis specialiter hypothecata.

Ex his deducitur resolutio cuiusdam casus, de quo fui confutus, videlicet. Quidam canonicus institutus Collegium quoddam Societatis hereditati suorum honorum, sub ea conditione, ut in eius domo prædicaret Ecclesia, & ipsum Collegium Societatis, & perpetuè in illa remaneret: quod si illam deferret, eo ipso hereditatem amitteret; & præterea reliquit alia legata, que Collegium iam soluit, quia lite mera per sententiam iudicis compulsum fuit Collegium omnia bona hereditatis tradidit legataris, præter domum: nunc autem superfluit alia debita defuncti, dubitatum est, an Collegium tenetur soluere prædicta, an portius legatarum. Responde hoc siue veluti quoddam vinclum illius domus, quod prædictus canonicus institutus, siquidem illam domum reliquit, ut in ea Ecclesia, & Collegium perpetuè remanerent, & consequenter eius alienationem prohibuit: unde quod attinet ad debita soluenda, regulandum est siicut debita cuiuscumque alterius institutori maioratus, ad quam tenetur successor, nisi superfluit alia bona libera, at aliis bonis liberis extantibus, non tenetur, *l. pax. filium.* *ff. de legat.* *3.* ve bene Molina, & alij citati, ve supra diximus. Vnde cum præter dictam domum remanerent alia bona libera prædicti canonici, ex quibus soluta fuerint legata, ex his bonis tenetur legatarum prædicta debita soluere. Quod si prædicta bona non sufficiunt, quod superfluit debiti, solendum est ad Collegium, quod est heres illius vinculi, & præterea calu quo legarij non habeant, vnde soluant, vel bona side insumpserint, nec facti sint locupletio-

res, cum possessor bona fidei tantum tenetur restituere, in quantum factus est locupletior, tenebit haeres, quia alter, scilicet creditor circa culpan suam non tenetur amittere pecuniam sibi debitam. Sic docti Iurisperiti, & Theologici à me consuli.

- ⁷ Quid tamen dicendum erit, quando bona illa, ex quibus institutus est maioratus, erant specialiter hypothecata his debitis, & sunt alii creditores, at tune possit habens hypothecam speciale bonorum maioratus ex illis recuperare, vt certi creditores recuperent ex bonis liberis. Molina *cap. 7. num. 20.* defendit posse compelli ad instauram aliorum creditorum recuperare ex bonis maioratus; & *num. 29.* hoc extendit etiam quando bona maioratus, & libera sunt subiecta generali hypotheca. At Auendaño *num. 7.* vtrumque reprobatur, dicens non posse procedere ad recuperandum ex bonis maioratus, nisi prius excusis bonis liberis; & *num. 9.* hoc extendit, etiam si super bonis liberis efficit controversias, & late ponebat.

⁸ Prima tamen limitatio conclusionis posta supradicta intelligitur, quando superfutura bona libera habita, scilicet ex quibus testator liberè disponere poterat; si enim sit legitima filiorum, aut ascendentium, clarum est non esse omnia debita solvenda ex ea legitima, sed pro rata esse perfolienda ex bonis maioratus. Sic aliqui Iurisperiti docti.

⁹ Secundum limitata est conclusio, quando debita contracta sunt ab ipso maioratus institutore antequam maioratus, vel melioratio fieret irreuocabilis uno ex tribus modis contentis *l. 7. Taur.* nam si post contracta sunt, non amplius tenetur successor ad illa, quam ad debita contracta à quo quis maioratus possessor, qui eius institutor non sit. Ratio, quia vbi semel maioratus irreuocabilem constituit, non potest amplius illum hypothecare, aut vendere, &c. Sic Anton. Gomez, Peralta, Gutierrez, Lopez, *sapra.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 10. num. 1.* Mierces *tract. de maioratu. 1. p. 24. num. 35.* Matienzo *dicit gloss. 3. num. 21.* Auendaño *l. 21. Taur. gloss. 1. num. 15. 16.* licet Angulo *de meliorat. l. 5. gloss. 4. num. 2.* credit debita quantumcumque posteriora, ex prelegato irreuocabili esse deducenda; quia melioratio tertii, & quinti regulanda est ex quantitate bonorum, quae superfluit mortis, & quantumvis irreuocabilis facta sit, *sapra. l. 9. & 23. Taur.* ergo necessariò debet in ea deduci debita post contracta. Sed responderet ibi Auendaño, quod debet regulari secundum tempus mortis, deductis debitis ante meliorationem irreuocabilem contractis, & non aliis postea contractis; quia cum quantitas quota, licet incerta efficit, ad dominio meliorationis à tempore, quo facta est irreuocabilis, exire, nulla ratione potest minui.

¹⁰ Sed quid dicendum, quando debita non sunt contracta à primo institutore maioratus, sed ab aliis possessoribus, at teneat successor ea solvere. Quidam dicunt teneri, quia *l. 4. tit. 15. pars. 2.* cauerit teneri successorem in Regno solvere debita, que contraxis ultimus possessor: ergo idem dicendum est in ceteris maioratus. Si teneat Oldradus *conf. 94. num. 16.* Lescier *lib. 2. de primog. 6. 5. num. 3.* Castillo *l. 40. Taur. num. 26.* Cifuentes *ib. 5. 6. Boerius decim. 2. 4. num. 21.* Albericus, Lucas de Penna, Anchar. quos refert cum alii Matienzo *vbi infra. Panor. conf. 1. lib. 1. & conf. 3.*

lib. 2. Tiraquel. de iure primogeniture, q. 3. 5. num. 3. 2. 27.

Secunda tamen conclusio sit. Non tenetur successor maioratus solvere debita, quae non ab institutore maioratus, sed ab aliis possessoribus contracta sunt. Ratio, quia hic successor in maioratu tantum est electus, & nominatus ab ipso primo fundatore, & illi tantum succedit, *l. vnum ex familia. §. si de falcidia. ff. de legat. 2.* Sic tenet latè probantes Bald. Alex. Carolus Molinatas, quos refert, & sequitur Padilla *dict. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. num. 7.* Anton. Gomez *l. 40. Taur. n. 72.* Gregor. Lopez *l. 4. tit. 5. pars. 2. vers. sua deudas.* Matienzo *lib. 5. recipil. tit. 7. 1. 6. gloss. 3. num. 13.* Gomez Arias *l. 44. Taur. num. 39.* Menchaca de successores, *q. 8. 26. n. 51.* Costa *lib. patrum. & nepotis. pag. 14. 10.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 16. num. 14.* Auendaño *l. 4. 6. Taur. gloss. 9. num. 18. & communis.*

Amplius, vt etiam habeat verum in Regno, non enim tenetur solvere debita prædecessoris: & ad *l. Partita* pro parte contraria citatum respondent Doctores citandi communiter, quod intelligitur de bene esse, & debito honestatis, quod significat verbum, *debet,* in ea positum, *cap. 1. cum gloss. de despensi. impub.* vel intelligitur, quando Rex successor in aliis bonis liberis. Sic contra Acolta *sapra de successione Regni, num. 9.* & Ioannem Garcia de expensis *cap. 16. num. 1. 5. vsque ad 33.* tenet Padilla *eo num. 7.* Molina *num. 30.* Gregor. Lopez *ibidem.* Anton. Gomez *dict. num. 72.* Auendaño *dict. gloss. 9. num. 23.* Matienzo *num. 19.* Peralta *l. 3. §. qui fideicommissari, num. 1. 38. ff. de hered. infit.*

Hinc bene inferit Gregor. Lopez *ibidem,* non teneri successor in maioratu solvere arrhas, quas prædecessor maioratus possessor promisit vxori, si nulla superfuit alia bona libera.

Hæc tamen conclusio limitatur primo, nisi debita essent parva, & tangenter exonerationem animarum defunctorum. Sic Padilla *ibid. num. 10.* Matienzo *num. 1. 9. & 23.* Ioannes Garcia de expensis *cap. 16. num. 33.* Sed hanc merito hoc reprobatur Molina *dict. cap. 10. num. 34.*

Secundum limitatur, nisi sit impensa funeris, quia hanc tenetur successor maioratus perfoluerre, nisi sint alia bona. Sic Padilla *num. 11.* Matienzo *num. 1. 9. & 23.* Ioannes Garcia *cap. 16. num. 33.* Sed hanc merito reprobatur Molina *num. 33.*

Tertiū limitatur, nisi debita sunt contracta pro necessaria sustentatione ultimi possessoris maioratus, qui successor in beneficio tenetur ad debita contracta pro sustentatione persona sui predecessoris, vt docet Panor. *cap. ex presenti. num. 5. de pignor. & cap. si quorumdam. num. 2. de solvit.* Sic Padilla *sapra. num. 11.*

Sed hanc reficit Matienzo *l. 32.* quia vel prædecessor habebat redditus sufficiētes ad se sustentandum, & male consumpsit, & tunc non est æquum, vt successor soluat penas: vel non habebat, & tunc non est æquum successorem, qui se commodè alere nequit, prout non poterat predecessor, debitorum aliorum solutione grauari.

De eadem limitatione dubitam Peralta *sapra. num. 1. 31. 1. 32.* & concludit eam esse intelligendam ex tantum casu, quando scilicet primus maioratus institutore tenebatur talen maioratus possessorum alere: ad hoc namque debitum tenebatur maioratus successor non tanquam debitum à maioratus predecessor contractum, cui ipse non fuerit,

dit, sed ab eiusdem institutore, cui succedit. Idem Molina *dicto cap. 1. o. num. 32.* Ioan. Garcia *dicto cap. 16. num. 34.* & mihi placet.

- ¹⁹ Mais autem dubium est, quando debita contracta iuni propter necessitatem, vel utilitatem ipsius maioratus; si enim propter necessitatem tantum ipsius possessoris maioratus, iam diximus non tenetur successor solvere. Et quidem quando expensa fuit ad tempus, vt quando sunt propter fructus colligendos, & conferendos, vel ad recuperandam rem aliquam maioratus, non dubium est, sed certum quod maioratus possessor successor prioris non tenetur solvere debita propter has expensas contracta, quia haec expensa tantum in possessoris commodum sunt, & ex maioratus fructibus fieri debent. Sic Ioan. Garcia de expensis, *cap. 16. num. 11.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 10. num. 23.* ubi hoc limitat *m. 24.* nisi utilitas illa permaneat in tempus sequentis successoris. Sed bene hoc reprobatur Ioannes Garcia *ibid.*

²⁰ Dubium ergo est, quando debita sunt contracta occasione maioratus, scilicet ad ipsius maioratus accidentem, & permanentem utilitatem, an teneat successor ea solvere.

- ²¹ Tres sunt sententiae, & omnes satis probabiles. Prima tenet teneri successorem ea solvere, quia sicut sentit commodum, sentire debet & damnum: sed hac debita cedunt in commodiū ipsius successoris maioratus; ergo tenetur ea solvere. Ponit exemplum Perez *vbi infra.* vt si possessor maioratus contraxi debita ad litigandum pro defensione aliquius prædij maioratus, vel si pecunia consumpta est in redempzione tributi constituti super maioratus. Hanc tenet Ioan. Garcia *dicto cap. 16. num. 10. & 14.* Anton. Gomez *l. 40. Taur. n. 72.* Perez *lib. 5. ordinam. tit. 4. l. fin. pag. 168. colum. 2.* Gregor. Lopez *l. 4. tit. 15. pars. 2. vers. sua deudas.* Padilla *l. vnum ex familia. §. si de falcidia. num. 9. ff. de legat. 2.* Peralta *l. 3. §. qui fideicommissari, num. 1. 30. ff. de hered. infit.* Matienzo *lib. 5. recip. tit. 7. 1. 6. gloss. 3. num. 1. 9. & 22.* Quefada *dinefis. quæst. iuris. cap. 32. num. 1. 8.*

- ²² Aliqui ex his limitant, nisi meliorationes, & expensæ propter quas contracta sunt debita, pertinent ad adiunctionem, quia in iis non tenetur successor, propter *l. 4. Taur.* Sic Ioan. Garcia, Anton. Gomez, Perez *ibidem.* Vnde (inquit Ioan. Garcia) *l. 4. Taur.* in omnibus etiam creditoribus intelligenda venit: & illa verba, *a si muger, y hijos,* tantum gratia exempli appositi sunt; & hoc dicit esse verum, licet pecunia illa mutata sit ad hæc adiunctionem. Sed Matienzo dicit esse vera hanc sententiam, licet debita contracta sint pro adiunctionis, & melioramentis in maioratus rebus factis, demptis tribus speciebus in *l. 46. Taur.* contentissimis quia in illis tantum intelliguntur, ut dixi dubius precedent.

- ²³ Secundum ait Matienzo non teneri successorem maioratus solvere hæc debita pecunia, si ea non abundet, sed redditibus maioratus relictis sibi congruis alimentis.

- ²⁴ Tertiù addit *Quefada num. 23.* esse veram hanc sententiam, licet creditor non mutaret pecunias, ut expenderentur in utilitatem maioratus, immo crederet male expendendas, si verè in utilitatem maioratus expensæ fuit: dicit *num. 31.* quando reuera possessor maioratus in utilitatem ipsius expendit; ut verò res maioratus preciosior facta

Th. Sanchez Consiliorum moralium. Tom. I. I.

non est, quia res facta pretiosior, & vilior est, eo quod non est facta deterior. *Lin. pupill. ff. de foli. & num. 35.* limitat, quando pecunia non est amplior mutuata, quam necessaria pro maioratu sit; quia si indiguit mille, & insumpit duo millia, non tenerur, nisi ad mille.

- Seconda sententia docet non teneri successorem maioratus ad hac debita, licet ad utilitatem perpetuam maioratus contracta sint, nisi essent contracta propter necessitatem, vel utilitatem ipsius maioratus; si enim propter necessitatem tantum ipsius possessoris maioratus, iam diximus non tenetur successor solvere. Et quidem quando expensa fuit ad tempus, vt quando sunt propter fructus colligendos, & conferendos, vel ad recuperandam rem aliquam maioratus, non dubium est, sed certum quod maioratus possessor successor prioris non tenetur solvere debita propter has expensas contracta, quia haec expensa tantum in possessoris commodum sunt, & ex maioratus fructibus fieri debent. Sic Ioan. Garcia de expensis, *cap. 16. num. 11.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 10. num. 23.* ubi hoc limitat *m. 24.* nisi utilitas illa permaneat in tempus sequentis successoris. Sed bene hoc reprobatur Ioannes Garcia *ibid.*

- ²⁵ Dubium ergo est, quando debita sunt contracta occasione maioratus, scilicet ad ipsius maioratus accidentem, & permanentem utilitatem, an teneat successor ea solvere.
- ²⁶ Tertia sententia docet teneri successorem maioratus debita hæc solvere, non tantum, quando in utilitatem maioratus meliorando illum contracta sunt, sed etiam ex quacumque causa contracta sunt, modò prius contracta sint, quam facta sint dicta melioramenta. Ratio, quia *l. 4. Taur. num. 1. 8. 2. 3. 24. & 27.* Auendaño *l. 4. 6. Taur. gloss. 9. num. 12. 1. 3. 15. 16. 17. & num. 1. 3. 1. 4. 6. Taur.* extendit etiam ad creditores, & verba illa in ea posita, *a si muger, y hijos,* efficit gratia exempli, & non restringendū causā. Et probatur, quia ille maioratus possessor est veluti donarius rei particularis, at donatarius rei particularis non tenetur ad debita donantis.

- ²⁷ Quarta sententia docet teneri successorem maioratus debita hæc solvere, non tantum, quando in utilitatem maioratus meliorando illum contracta sunt, sed etiam ex quacumque causa contracta sunt, modò prius contracta sint, quam facta sint dicta melioramenta. Ratio, quia *l. 4. Taur. num. 1. 8. 2. 3. 24. & 27.* Auendaño *l. 4. 6. Taur.* in omnibus etiam creditoribus intelligenda venit: & illa verba, *a si muger, y hijos,* tantum gratia exempli appositi sunt; & hoc dicit esse verum, licet pecunia illa mutata sit ad hæc adiunctionem. Sed Matienzo dicit esse vera hanc sententiam, licet debita contracta sint pro adiunctionis, & melioramentis in maioratus rebus factis, demptis tribus speciebus in *l. 46. Taur.* contentissimis quia in illis tantum intelliguntur, ut dixi dubius precedent.

- ²⁸ Secundum ait Matienzo non teneri successorem maioratus solvere hæc debita pecunia, si ea non abundet, sed redditibus maioratus relictis sibi congruis alimentis.

- ²⁹ Tertiu addit *Quefada num. 23.* esse veram hanc sententiam, licet creditor non mutaret pecunias, ut expenderentur in utilitatem maioratus, immo crederet male expendendas, si verè in utilitatem maioratus expensæ fuit: dicit *num. 31.* quando reuera possessor maioratus in utilitatem ipsius expendit; ut verò res maioratus preciosior facta

consequenter successores adstricti sunt ad ita, donec integrè talia debita perfoluantur.

Aduerte huc quod notauimus *dub. precedenti;*

²⁷ fine, nempe quando non possunt recuperari ex pessime, possit tolli melioramenta, vt ibi explicui.

Tandem nota decisionem cuiusdam casus, nomen

pe ac maioratus possessor, qui bona maioratus, super quibus erat annuus redditus regia facultate impositus, ab eodem anno redditus illum reddendo liberatur, possit absque noua regia facultate super eisdem bonis maioratus alij creditorū

C 3 cundem